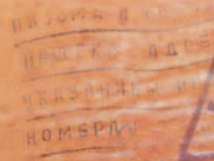

Непрочитані листи 1941-го...

дослідження, документи, свідчення

Непрочитані листи 1941-го...

дослідження, документи, свідчення

УДК 930.2:82(477)-6"1941"

ББК 63.2+63.3(4Укр)62

Н53

Непрочитані листи 1941-го...: дослідження, документи, свідчення / Ін-т історії України НАН України, Меморіальний комплекс «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 років»; редкол.: Л.В. Легасова (кер. проекту) та ін. – Київ, "Аеростат", 2012. – 504 с.: іл.

ISBN 978-966-97201-4-6

Видання присвячене одній із найменш досліджених складових джерельної бази історії Другої світової та Великої Вітчизняної війн – масиву воєнних листів, а саме епістолярній колекції «Непрочитані листи 1941-го», акумульованій нині у фондозбірні Меморіального комплексу «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 років».

До складу науково-документального видання ввійшли статті істориків, акти кореспонденції в каталогізовано-реєстрній формі з реконструйованими біографічними даними на адресантів і адресатів, задокументовані результати гуманітарної акції «Увага! Пошук! Непрочитані листи 1941-го», розлогий науково-довідковий апарат.

Призначене для науковців, краєзнавців, пошуковців, а також усіх, кого цікавлять різноманітні аспекти історії останньої світової війни.

Редакційна колегія

В.М. Литвин, В.А. Смолій, І.П. Ковальчук, Л.В. Легасова (керівник проекту), О.Є. Лисенко (науковий редактор),
В.М. Сімперович (відповідальний секретар), Н.О. Смолярчук, В.П. Фоміна

Рецензенти

В.П. Капелюшний, д.і.н., проф., Київський національний університет ім. Тараса Шевченка
Г.Г. Грінченко, д.і.н., проф., Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна

Автори та упорядники

Л.В. Легасова, О.Є. Лисенко, С.Ф. Даценко, Я.Л. Пасічко, Т.М. Погоріла, В.М. Сімперович, Н.О. Смолярчук

Науково-допоміжна група

Т.В. Губань (коректор), З.Г. Златанов,
С.В. Нікітіна (комп'ютерний набір, верстка), В.В. Пчола

Затверджено до друку вченою радою Інституту історії України НАН України, протокол № 9 від 25 жовтня 2012 р., та вченою радою Меморіального комплексу «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 років», протокол № 4 від 30 жовтня 2012 р.

ISBN 978-966-97201-4-6

© Меморіальний комплекс «Національний музей історії
Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 років»
© Автори статей

**РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ ЩИРО ДЯКУЄ ЗА ДОПОМОГУ В ПІДГОТОВЦІ ВИДАННЯ,
ПОШУКОВІ ЗУСИЛЛЯ ТА ПЕРЕКЛАД ЛИСТІВ**

керівникам та співробітникам

центральної та регіональних органів влади і управління України

інтернаціонального телевізійного проекту «Жди мене»

Віденського технічного музею (Австрійська Республіка)

військово-історичних і пошукових організацій

Азербайджану, Білорусі, Казахстану, Киргизії, Російської Федерації, України

а також

**Сериккалі Байменше, Ользі Вінській, Михайлу Желізнику, Віталію Заклевському,
Світлані Кармацькій, Василю Кисиленку, Олександрю Метьолкіну,
Анатолію Митяненку, Рудольфу Напалкову, Гульнарі Нафіковій, Аргину Оспанову,
Дооранбеку Саттаркулову, Михайлу Сімашкевичу, Сагіту Хузьякаєву,
Аразу Юсубову, Миколі Яковенку**

**Особливу вдячність висловлюємо ЮРІЮ САВЧУКУ – керівнику
Державної служби контролю за переміщенням культурних цінностей
через державний кордон України (2008 – 2011)**

ЗМІСТ

Вступне слово. Валерій Смолій	6
Від авторського колективу.....	7

ЧАСТИНА I *Наукові дослідження*

Любов Легасова Колекція «Непрочитані листи 1941 року» як історичне джерело.....	10
Світлана Даценко, Тетяна Погоріла Фронткові листи 1941 року: музейний аспект.....	24
Надія Смолярчук Військово-польова пошта в червні-липні 1941 року.....	33
Володимир Сімперович Людина в екстремальних умовах війни: просопографічний портрет за епістолами 1941 року.....	46
Олександр Лисенко, Ярослава Пасічко Побут та повсякденність радянської спільноти крізь призму епістолярних джерел.....	59

ЧАСТИНА II *Документи та матеріали*

Розділ I.	Епістолярний монолог із минулого: анотації, витяги і зміст листів, долі адресантів і адресатів, результати пошуку.....	68
	• Археографічні нотатки	68
	• Военний епістолярій.....	70
	• Поштограми, заяви, ділова документація.....	421
	• Гуманітарна акція «Увага! Пошук! Непročитані листи 1941-го»: зворотний зв'язок.....	429
Розділ II.	Показчики	453
	• Перелік опублікованих актів кореспонденції та інших документів.....	453
	• Іменний показчик	468
	• Географічний показчик	481
	• Прямотно-тематичний показчик	493
	Список умовних скорочень	501

Вступне слово

Серед анналів народної пам'яті про події Другої світової та Великої Вітчизняної війн особливе місце посідають воєнні листи – своєрідний архів особистісного відображення того далекого часу.

Тривалий час історична наука дещо спрощено розглядала гуманітарні аспекти найбільшого в історії людства мілітарного конфлікту. Війна зазвичай описувалася як серія багатолітніх епізодів, хронологічно упорядкованих у часі подій. Офіційна історіографія була сконцентрована на вивченні військових, військово-політичних та військово-економічних аспектів і характеризувалася своєрідним «подієвим» підходом, у рамках якого висвітлювалися, як правило, хід бойових дій, великі битви, героїка війни. Вивчення ж людської складової на війні належить до тієї сфери військово-історичної проблематики, яка лише порівняно нещодавно стала предметом вивчення професійних істориків, виокремилася в особливі розділи історичної науки – соціальну історію, історичну антропологію та історію повсякденності.

Сучасний етап історієписання позначений системним опрацюванням усіх без винятку сторін Другої світової та Великої Вітчизняної війн у всій їхній багатомірності, суперечливості та складності, актуалізацією нових джерельних пластів, у тому числі масиву документалістики особового походження. Останніми роками науковцями Інституту історії України НАН України та Меморіального комплексу «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 років» реалізується чимало видавничих проєктів, покликаних розширити джерельну базу доби воєнного лихоліття. Серед них – науково-документальна серія «Дослідження. Документи. Свідчення».

Науково-меморіальне видання «Непрочитані листи 1941-го...», без сумніву, стане помітним кроком на шляху кардинального повороту від макроісторії до мікроісторії та сприятиме ліквідації деяких «білих плям» Другої світової та Великої Вітчизняної війн, стане базою для подальших наукових вислідів у царині епістолології, історичної антропології, історії повсякденності, музеології.

**Валерій Смолій,
директор Інституту історії України НАН України,
академік НАН України**

Широкоформатні теми історії Другої світової та Великої Вітчизняної війн і проблеми історичної пам'яті широко артикулюються у суспільних рефлексіях, науковому дискурсі, музейному просторі. Поряд з офіційно інституалізованою пам'яттю про найбільший мілітарний конфлікт ХХ століття активно студіюється пам'ять «повсякденного рівня»: мемуари, щоденники, листи, світлини і колекції особистих речей, з якими співвідноситься воєнне минуле.

Здавалося б, нині, у рамках сучасного історіографічного дискурсу та модерних джерелознавчо-археографічних пошуків і репрезентацій, нелегко знайти той пласт джерел з історії війни, котрий не був би досконало вивчений істориками, доступний широкій аудиторії, зафіксований у соціальній пам'яті поколінь. Можливо, саме такою маловивченою складовою історичної документалістики залишається воєнний епістолярний масив, що зі стенографічною точністю вкарбував не лише роки й дні війни, а навіть її години та хвилини.

В епістолярній колекції «Непрочитані листи 1941-го...» неблаганний хронограф позначив найбільш трагічні сторінки воєнного лихоліття – початок німецько-радянського протистояння, створив своєрідну збірну автобіографію радянського воїна та мирного жителя, окреслив багатогранну палітру думок, настроїв та ментальності багатонаціональної спільноти радянської держави.

У вітчизняній історіографії відсутні праці з такою фаховою характеристикою епістолярій, проникненням у глибини людської душі та переживань учасників війни.

Презентоване науково-документальне видання містить приватну кореспонденцію перших місяців Великої Вітчизняної війни, окремі аспекти її наукового та музеєзнавчого студювання, встановлені біографічні дані адресантів і адресатів.

Необхідність публікації визначили три взаємопов'язані складові: наукова, суспільна та гуманітарна.

По-перше, повсякденні реалії воєнного буття й нині залишаються недостатньо опрацьованими історичною наукою, що насамперед спричинене браком репрезентативного джерельного комплексу, який би повною мірою характеризував повсякдення та поведінку людини в екстремальних умовах війни. З огляду на цю ситуацію, на порядку денному стоїть завдання систематизації та публікації документального корпусу джерел «особистісного» спрямування з історії складних людських стосунків у перші буремні воєнні дні, взаємовідносин держави та суспільства, політики, культури та соціальної психології в переломні періоди минулого, до яких, безперечно, належать Друга світова та Велика Вітчизняна війни.

По-друге, актуальним завданням залишається збереження вдячної пам'яті про людей того часу, які врятували народ від нацизму та фашизму, фізичного винищення та знищення держави.

По-третє, існує необхідність оптимізації соціально-гуманітарної складової наукової діяльності Меморіального комплексу «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 років», пов'язаної з пошуковою акцією «Увага! Пошук! Неппрочитані листи 1941-го!». Викликаний нею суспільний резонанс, шквал публікацій у друкованих та електронних ЗМІ, телевізійних проєктів зумовив своєрідний «поворот» від продукування пам'яті колективної до відтворення пам'яті родинної, індивідуальної. Більше того, результати гуманітарної акції «підштовхнули» науковців Меморіалу до започаткування та успішного втілення нового музейного проєкту «Родинна пам'ять про війну».

Синтез цієї «тріади» завдань й обумовив вихід у світ цього видання. Авторський колектив буде надзвичайно задоволений, якщо ознайомлення з листами воєнного часу, короткими біографічними нарисами про їхніх

адресантів і розлогою науковою інформацією виявиться цікавим та корисним і для тих, хто вивчає воєнну історію фахово, і для тих, хто ще навчається, кому небайдуже минуле свого краю, рідної країни; учасників та сучасників Великої Вітчизняної війни, їхніх рідних, знайомих, нащадків, людей старшого покоління та молоді.

Пропонована праця має науково-документальний характер і містить у собі три складові:

- наукову: характеризує епістолярну колекцію «Непрочитані листи 1941-го» як історичне та музейне джерело, висвітлює особливості його використання в історичних дослідженнях, музеологічній теорії та практиці, репрезентує її крізь призму історичної пам'яті, соціальної історії та історії повсякдення;

- епістолярно-біографічну: систематизує зміст епістолярного комплексу, подає досліджені біографічні відомості адресантів та адресатів, уміщує різноманітні документи та світлини;

- гуманітарно-пошукову: окреслює масштаби та репрезентує результати пошукової акції «Увага! Пошук! Непročитані листи 1941-го», актуалізує подальшу роботу в цій царині.

Безумовно, головне в нашому виданні – зміст листів як частини воєнної історії, що кардинально змінила суспільство. Перечитуючи, перевіряючи, атрибутовуючи ці документи початкового періоду Великої Вітчизняної війни, досліджуючи їх як історичне джерело, складаючи та редагуючи примітки та покажчики, автори статей, укладачі та редактори переконувалися, що ці акти кореспонденції захоплюють, спонукають читати один за одним, іноді забуваючи про чітко визначені науково-історичні та археографічні завдання. На нашу думку, сила емоційного впливу цих вісточок із минулого, адресованих, здавалося б, зовсім не нам, у тому, що всі листи відкривають незаретушовану, справжню, драматичну і трагічну історію звичайних людей, а також великої країни в часи непростих воєнних випробовувань. Так, на нас впливає не лише своєрідний «ефект присутності», усвідомлення того, що адресант промовляє, пише листа зараз, поряд із нами, але й наше розуміння того, що через день або місяць після відправлення останнього листа автор, можливо, загине. Сила епістол і в тому, що за їх потьмянілими, а іноді обірваними аркушами криється неймовірно велика ціна Перемоги; вражає щирість та шляхетність людської душі на тлі життєвих перипетій воєнного часу.

Історія початкового періоду Великої Вітчизняної війни, закарбована в епістолярних монологах, спонукає знову і знову повертатися до минулого не лише для того, щоб переосмислити складну й суперечливу вітчизняну минувшину та засвоїти її повчальні уроки, а й закарбувати в генетичному коді майбутніх поколінь, тим більше, що документалістики «повсякденного рівня» 1941 року не так багато.

Авторський колектив

Воєнний епістолярій

№ 1-2 | Листи червоноармійця Абдулліна Карам Ахметзяновича

У липні 1941 р. – учасник оборонних боїв на території України.
Подальша доля невідома.

Лист до батьків¹

06.07.1941 р.
м. Кам'янець-Подільський

Зміст: Передає батькам та сестрі вітання, бажає їм здоров'я. Пише про те, що йде страшна війна, небо здригається, німецькі літаки знищують людей у Бессарабії. Повідомляє, що рухається з м. Кам'янця на північ.

Мова: татарська. Розмір: 14,2x10,1; кількість аркушів: 2.

Фонди МКНМІВВВ. – КН-248768. – Д-56702.

Лист до нареченої²

06.07.1941 р.
м. Кам'янець-Подільський

Зміст: Передає привіт коханій та всім друзям, зазначає, що війна йде страшна, німецькі літаки бомбардують Бессарабію та Західну Україну, є поранені та вбиті. Повідомляє, що йому, без досвіду, доручили командувати відділенням і щойно дістав наказа прямувати до північних кордонів, до Фінляндії. Заспокоює, висловлює впевненість у швидкій перемозі, сподівається на зустріч.

Мова: татарська. Розмір: 20,5x16,5; кількість аркушів: 1.

Фонди МКНМІВВВ. – КН-248770. – Д-56704.

№ 3-4 | Листи старшого лейтенанта Абрамовича Павла Прохоровича

Народився в 1915 р. Прикордонник, військовослужбовець 3-ї окремої Кам'янець-Подільської прикордонної комендатури. Учасник оборонних боїв на підступах до Кам'янця-Подільського,

¹ Адресат: Абдуллін Ахметзян (батько) – Татарська АРСР (нині Республіка Татарстан), Альметьєвський район, ст. Бугульма, с. Бігашево.

² Адресат: Хуснутдінова Мугалліма – Татарська АРСР (нині Республіка Татарстан), Альметьєвський район, ст. Бугульма, с. Бігашево.

Московської битви, визволення Білорусії. Війну закінчив капітаном. Одружився з Платоною Тетяною Олексіївною. Родина жила в Ленінграді (нині м. Санкт-Петербург, Російська Федерація). Помер у 1986 р.

Лист до подруги³

03.07.1941 р.
м. Кам'янець-Подільський,
п/с 83

Цитата: «... Тетяно, я хочу в цьому листі домовитися з тобою, аби ми не втратили зв'язку, тому даю адресу свого батька... У таких обставинах писати може лише той, хто любить, я тобі про це давно казав, і зараз, після початку війни, я тебе, здається, ще більш кохаю... я дуже засмучений тим, що не маю права назвати тебе дружиною...».

Мова: російська. Розмір: 21,0x16,0; кількість аркушів: 2.

Фонди МКНМІВВВ. – КН-248394. – Д-56336.

Лист до батьків⁴

03.07.1941 р.
м. Кам'янець-Подільський,
п/с 83

Зміст: Хвилюється за своїх батьків, просить їх надавати допомогу його дружині, яка живе в Харкові.

Мова: російська. Розмір: 20,5x16,3; кількість аркушів: 1.

Фонди МКНМІВВВ. – КН-249208. – Д-57127.

№ 5 | Лист Авербух[а] Х.[П.] – родичам⁵

Відомостей про адресанта немає.

Не пізніше 10 липня 1941 р.
м. Кам'янець-Подільський,
вул. Московська, буд. 35

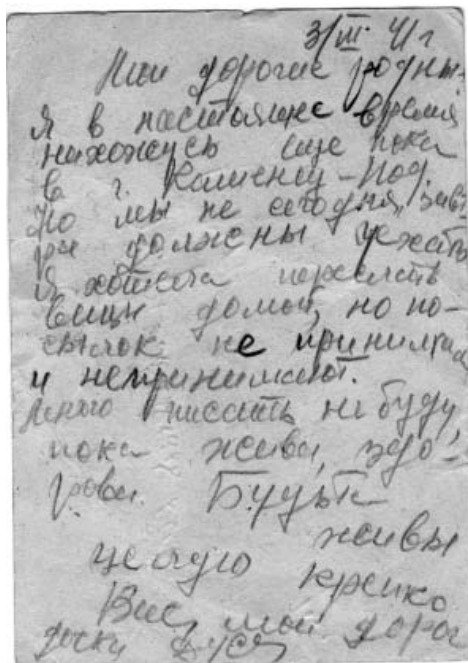
³ Адресат: Платонова Тетяна Олексіївна – м. Харків, пров. Троїцький, буд. 8-а.

⁴ Адресат: Абрамович Прохор Олексійович (батько) – Білоруська РСР (нині Республіка Білорусь), Мінська область, Борисівський район, п/в Пріяміно, с. Нова Метча.

⁵ Адресат: Герштейн (для Каца М.Ш., передати Ісаку) – м. Київ, Микільська Слобідка, вул. Кооперації, буд. 6.

Північний Кавказ із медсанбатом потрапила в оточення, з якого вийшла з боями в ході наступу радянських військ у січні 1943 р. З квітня 1943 р. – старший військфельдшер, старша операційна сестра 1-го відділення ППГ № 576 9-ї армії Північно-Кавказького фронту. У вересні 1943 р., як медсестра високої кваліфікації та за відмінне виконання бойових завдань, нагороджена медаллю «За бойові заслуги». У травні 1945 р. лейтенант, старша операційна сестра ППГ № 180 2-ї гвардійської танкової армії 1-го Білоруського фронту нагороджена орденом Червоної Зірки за те, що під час визволення Польщі та боїв на території Німеччини особисто перев'язала понад 800 поранених. Подальша доля невідома.

03.07.1941 р.
м. Кам'янець-Подільський

Мова: російська. Розмір: 14,5x10,5; кількість аркушів: 1.

Фонди МКНМІВВВ. – КН-248441. – Д-56382.

№ 951 | Лист військовослужбовця Скрижевського – дружині ¹⁰⁰¹

У червні-липні 1941 р. перебував у складі 29-го військово-топографічного загону Південно-Західного фронту. Учасник оборонних боїв на радянсько-румунському кордоні. Подальша доля невідома.

02.07.1941 р.
м. Кам'янець-Подільський,
п/с 168

Зміст: Повідомляє, що перебуває в м. Кам'янець-Подільський, але не знає, куди далі поїде, просить написати, чи отримали його листа з фотокарткою, передає вітання всім знайомим, цікавиться новинами села.

Розмір: 20,5x17,0; кількість аркушів: 1.

Фонди МКНМІВВВ. – КН-249074. – Д-56993.

№ 952 | Лист [Слаєвської] Олени – чоловіку ¹⁰⁰²

Відомостей про адресанта немає.

Фото вкрито в лист.
Розмір: 5,6x8,5.
Фонди МКНМІВВВ. –
КН-248052. – Ф-32290.

03.07.1941 р.

Цитата: «...Як тяжко від'їжджати, не попрощавшись. Куди їду – не знаю. Все кидаю, беру лише необхідне... Будемо живі – буде все, мій милий. Бережи себе, може, ми віцліємо і знову колись побачимось. Шурик здоровенький, радісний».

¹⁰⁰¹ Адресат: Скрижевська Ірина – Кам'янець-Подільська (нині Хмельницька) область, Сатанівський (нині Городецький) район, с. Іванківці.

¹⁰⁰² Адресат: Слаєвський Леонід Захарович * – м. Кам'янець-Подільський, п/с 77.

* Капітан, помічник начальника зв'язку штабу 164-ї стрілецької дивізії 12-ї армії Південно-Західного фронту. Перебував у полоні. У липні 1942 р. пройшов перевірку в таборі НКВС № 178. Подальша доля невідома.

№ 1163 | Лист військовослужбовця
Юрченка Ф.М. – дружині ¹²²⁵

У червні-липні 1941 р. – військовослужбовець 238-ї окремої телеграфно-експлуатаційної роти зв'язку 18-ї армії Південного фронту. Учасник оборонних боїв у районі м. Кам'янець-Подільський. Подальша доля невідома.

03.07.1941 р.
м. Кам'янець-Подільський

Зміст: Жалкує, що немає адреси, згадує свого друга Тугая Івана¹²²⁶, дає настанови щодо збереження господарства, висловлює сум за донькою Марією: «...Не обижай Марушки, бо вона осталась сиротою, а, може, останеться на весь свій вік сиротою...».

Розмір: 14,5x10,0; 20,0x14,0; кількість аркушів: 2.

Фонди МКНМІВВВ. – КН-248436. – Д-56377.

№ 1164 | Лист червоноармійця Юрчука
Григорія Семеновича – дружині ¹²²⁷

Народився в 1910 р. у с. Гуменці (нині Хмельницької області). Закінчив 7 класів. Працював садівником у місцевому колгоспі. З початком Великої Вітчизняної був призваний до лав Червоної армії. Стрілець 864-го стрілецького полку 189-ї стрілецької дивізії 18-ї армії Південного фронту брав участь в оборонних боях у районі Смотрич-Гуків. На початку серпня 1941 р. у районі Жашкова (нині Черкаської області) підрозділи дивізії були оточені. Юрчук Г.С. потрапив у полон. Був в'язнем нацистського концтабору Аушвіц, працював на одному із заводів. Загинув у концтаборі в 1943 р. За словами доньки, був спалений у крематорії. За іншими даними, зник безвісти у квітні 1945 р.

03.07.1941 р.

Цитата: «...Не журіться за мене, робіть як знаєте самі, бо я спасаю життя свою, прошу спасайте свою... Дуже жаль мені за молодих життя і за родними. Все б оддав, якби прийти додому живим, побачити своїх рідних, і жону Любу, і доцю Галину...».

¹²²⁵ Адресат: Юрченко Єфросинія Н. – Харківська область, Харківський район, с. Утківка (колгосп Х.М.П.К.)

¹²²⁶ * Лист Тугая І. зберігається в колекції «Непрочитані листи 1941-го».

¹²²⁷ Адресат: Юрчук Любов Макарівна – Кам'янець-Подільська (нині Хмельницька) область, Довжоцький (нині Кам'янець-Подільський) район, с. Гуменці.

Листо 16/8 ч. Юрчука писмо от доручка
Зростаються доручки мої рідні
Пирогово з лави сім'ї лави Сердюки
Мій приятель Єфросинія Тугая, мамі,
Іванку, свої малюки мамі, і Нелі
з лави всею хорощою і шкільною
життям ка дитини Єфросинія
Маме з лави на листу як з Червоною
роботу на заводі мої робота дитини тугая
Життям шкільною і заводі і після школи
доче на дворі і після з пирогово
молодом і погрудкою на балоні
і зростаються робота в рідні мамі іду
зврати са сім'ю заробити дитини
потому що ми кажути тільки кажути
рідні і і керити як робота за приятель
тільки робота і рідні і бачити як
ви працює, нікуди і після рідні
ще на будають

і в рідні і будають і ще іду кажути
сім'ю 5 рідні і дача сирот
в рідні доручка доручка рідні
Харощі рідні дача рідні бруква
і ще ми дача картошки рідні
марки і картошка тільки сирот
Варвар бруква і 200 грам хліба
20 грам цукру. бачити тільки
тільки бачити. так що іду тільки
тільки і лави і дача рідні
Воздух тільки
Харощі тільки і в рідні
робота в рідні і дача рідні
Мамі братові брат Варваричий
і Максим Сосуха тільки Варваричий
З.мне я пар під листу мамі
і зрідні сироті і дача
Я кажути то в рідні кажути на
робота брат зрідні і дача і в рідні
на Гайка і на лави

Розмір: 21,0x17,0; кількість аркушів: 2.

Фонди МКНМІВВВ. – КН-249154. – Д-57073.

Останній лист
Юрчука Г.С. до родини.
16.10.1942 р.
Фонди МКНМІВВВ. –
КН-247750. – Д-55866.

Вісточка від батька...
2010 р.

Книга реєстрації поштової кореспонденції МКНМІВВВ. – В/х № 224 від 03.04.2010 р.

Вручення копії листа рідним військовослужбовця
О.Ф. Пухальського. м. Кам'янець-Подільський.
2010 р.

Книга реєстрації поштової кореспонденції МКНМІВВВ. – В/х № 1228
від 24.11.2011 р.

Представники військово-історичного клубу «Цитадель»
вручають копію листа червоноармійця О.Л. Борохти.
2010 р.

Книга реєстрації поштової кореспонденції МКНМІВВВ. – В/х № 576 від 14.05.2010 р.

Анкета персональних даних доктора Е. Ріделя, надіслана дирекцією
Віденського технічного музею.
1942 р.

I. Gruppenamt

Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei

Gaulitung Wien
Personalamt
Hauptstelle Politische Beurteilung

12 9 44

№ B. Z. b. V. 142773   **Vertraulich**   Termin: _____

An die _____   Wien, den 12. 12. 1941

Gaulitung Wien
Kreisleitung III
Ortsgruppe Rabenhof

Ich ersuche um Auskunft und Aufklärung sowie Ergänzung des Fragebogens zur politischen Beurteilung über:

Name: Dr. Riedel   Vorname: Erhard
Geburtsdatum: 17.5.1895   Geburtsort: Wien
Beruf: Postbote   Wo beschäftigt: Reichspostdirektion (Postmuseum)
Wohnort: Erdgasse Wien 3   Straße: Lustgasse 1

Zweck der Anfrage: _____

Heil Hitler
Erhard
Gaulingsstellenleiter

Es wird ersucht, Fehlendes unbedingt zu ergänzen!

Glaubensbekenntnis: evangelisch früher: r.k.   Staatsangehörigkeit: D.R. früher: österr.
Stand (verheiratet, ledig, verwitwet, zerschieden): verheiratet Kinder: keine
Mitglied der NSDAP, seit: 1.5.38   Mitgliedsnummer: 6350364
Politischer Leiter: nein   Seit wann? ---
Bei welcher Parteifunktion? keiner   ehrenamtlich? (ja, nein)
Strafen wegen Betätigung für die NSDAP: keine
Mitglied von Gliederungen, wofür? (anti): nein
Mitglied angeschlossener Verbände (anti): NSV 1938, KDB, HSNB, DRK, RKB
Völkische Verbände und nationale Vereinigungen: 1919-22: Nationalverband deutscher Offiziere
Militärische Verhältnisse (Kriegsdienst, Kriegbeschädigte %, Bundeswehr, Auszeichnungen usw.):
9 kriegsteilnehmer, Gefreiter
Welchen gewerkschaftlichen Verbänden und Vereinen angehört (V.F., C.V., Hainwehr, Starnschützen, Wiener Heimatschutz, Starnschützenkorps, Preut-Militia, Starnkorps, Republikantischer Schutzband usw.):
VF 1.933-38
Funktionen bei denselben: keine
Freiwilligerdienst und dergleichen, Leuzengrad: nein
Wohnanschriften seit 1933: 1937: Wien 11, Rueppgasse 42, ab 1937 obige Anschrift

P. R. I. Dieses Formblatt wird in dreifacher Ausführung ausgestellt und verbleibt in Wien ambelegt bei Gruppenamt, Kreispersonalamt und in der Ortsgruppe.

3 1. JAN 1942 11 16

449